

ÅRSMELDING FRA OPPDAL KOMMUNE

LANDBRUK-, MILJØ- OG HJORTEVILTFORVALTNINGEN

ÅRET 2022

1. ÅRSMELDING

2022 ble endelig et nærmest normalår når corona-restriksjonene slapp taket i februar. Det betydde at aktiviteten i faglag og møtevirksomhet tok seg opp igjen. To store arrangement må nevnes; **NM i sauklipping** ble arrangert under Fjell- og fårrikålfestivalen i oktober med rekorddeltagelse av sauklippere fra inn- og utland, og **Fjellandbrukskonferansen** ble arrangert i godt samarbeid med den lokale NLRT på Oppdal og Oppdalsbanken tidlig i november. Selveste Landbruks- og matminister Sandra Borch var til stede, og 150 deltagere ga god oppslutning og gode tilbakemeldinger.

Fjellandbruksprosjektet fikk gjennomført flere tiltak i år med prosjekt i felt, kurs, markdager, og oppfølging av satsingen mot barnehagene. Prosjekt fjellandbruk er et treårig prosjekt for perioden 2019- 2022. Ettersom store deler ble redusert av pandemien, fortsetter prosjektene også inn i 2023, og avsluttes til høsten. Et av de mest synlige tiltakene i prosjektåret 2022, er fem filmer som omhandler fjellbonden, gjerding, lukk grinda, båndtvang og om utmarksbeite.

Økonomien i landbruket har vært hardt presset i 2022, alle driftsmidler har økt: kunstgjødsel, kraftfor, byggematerialer mm. Jordbruksoppgjøret har kompensert for en del av økningen med ekstrautbetaling på vel 11 millioner til 187 aktive jordbruksforetak i Oppdal.

Tross store kostnader, er det 8 gardsbruk som har søkt og fått tilskudd fra Innovasjon Norge, til utbygging av fjøs i år. Ved utgangen av 2022 er halvparten av melkebrukene i Oppdal ombygd til løsdrift, og 18 fjøs har melkerobot.

Skogbruksplanarbeidet i kommunen har fulgt framdriftsplanen som planlagt, og ferdige skogbruksplaner ble sendt ut til skogeiere på tampen av året. Nå håper vi de blir godt brukt framover; du kan se hvilke ressurser og miljøverdier du har i skogen, og mange har bestilt plan med forslag til tiltak i skogen. For deg som nå har fått plan, så er du sertifisert for levering av råstoff til industrien, på det arealet du har skogbruksplan på.

Avdeling landbruk, miljø og kultur har i løpet av året jobbet med skogbruksplan, revidering av landbruksplan, samt ny kommunedelplan for naturmangfold. Det har vært utskifting av ansatte i avdelingen i året som har gått, avdelingen har 6,1 årsverk fordelt på 7 stillinger, se oversikt i pkt 2. I tillegg har Mary Bjørndalseter vært ansatt i år på prosjekt digitalisering av gardsarkivet, som nå er ryddet og digitalisert.

2. MEDARBEIDERE 2022

Fagleder landbruk, miljø og kultur	Gro Aalbu, gro.aalbu@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk	Jenny Kristin Heggvold, jenny.heggvold@oppdal.kommune.no
Rådgiver landbruk	Marit Hjellmo (t.o.m. oktober)
Rådgiver landbruk	Anne Karin E. Botnan, anne.botnan@oppdal.kommune.no (f.o.m. november)
Rådgiver skog/utmark	Kari Anne Kaxrud Wilberg (t.o.m. september)
Rådgiver skog/utmark	Else Morken, else.morken@oppdal.kommune.no (f.o.m. oktober)
Rådgiver miljø og landbruk	Ragnhild Eklid, ragnhild.eklid@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø	Tore Kleffelgård, tore.kleffelgard@oppdal.kommune.no
Rådgiver miljø- vikar	Bernt Såstad Mjøen (t.o.m. august)
Rådgiver kultur/friluftsliv	Sjur Vammervold, sjur.vammervold@oppdal.kommune.no

3. MILJØTILTAK, KULTURLANDSKAP OG BIOLOGISK MANGFOLD

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL-midlene fordeles til kommunene fra Statsforvalteren i Trøndelag, som igjen får midler til dette via jordbruksoppgjøret sentralt. Landbruksrådet i Oppdal (repr. ved leder av hvert faglag) sammen med administrasjonen, legger opp en tiltaksstrategi for innværende års saksbehandling.

For 2022 fikk Oppdal først tildelt kr 850 000 i SMIL-fordeling fra Statsforvalteren, men på grunn av mange søknader, fikk Oppdal kommune ekstratildeling fra Statsforvalteren september, på kr 114.051,- I tillegg ble det inndratt kr 203.294,- fra "gamle" SMIL-saker som ikke har blitt gjennomført. Til sammen hadde Oppdal kr 1 167 345,- disponibelt til fordeling. Se fordeling i tabell, tall fra 2021 i parentes.

Formål	Antall søknader	Kostnadsoverslag	Tilskudd
Avrenning til vann	2 (10)	117 000	81 900
Innkjøp av plastpresse	8	195 000	127 173
Biologisk mangfold (Gammel kulturmark)	6 (18)	476 125	212 763
Gml. bygninger/kulturmiljø	8 (6)	2 416 778	696 429
Fjerne piggetråd	4 (9)	190 770	49 080
Friluftsliv	0 (2)	0	0
Naturtypekartlegging	0 (0)	0	0
Sum	28 (46)	3 395 673	1 167 345

Drenering

Det gis tilskudd til drenering av tidligere drenert fulldyrka eller overflatedyrka jord. På samme måte som SMIL-midlene, er dette midler fra jordbruksoppgjøret som fordeles til kommunene fra Statsforvalteren i Trøndelag.

Midlene tildeles etter et fastsatt beløp per daa, eller per løpemeter grøft. 1. juli 2022 økte satsene fra kr 2 000,- per da til kr 2 500 per da ved systematisk grøfting, profilering eller omgraving, og fra kr 30,- til kr 38,- per løpemeter grøft ved annen grøfting.

Oppdal fikk tildelt kr 250 000 i dreneringstilskudd for 2022, det var mer enn vi hadde søknader til.

Se fordeling av tildelte dreneringsmidler i tabell, 2021-tall i parentes.

Type grøfting	Antall søknader	Antall daa/ meter grøft	Tilskudd
Systematisk grøfting:	1 (3)	6 daa (37 daa)	15 000
Profilering:	0 (0)	0 (0 daa)	
Annen grøfting:	5 (6)	1034 m (2 223 m)	31 268
Sum	9 (13)	37 daa + 2 223 m	46 268

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL)

UKL er en satsing fra statlige landbruks- og miljømyndigheter for oppfølging av nasjonale mål, om å ivareta kulturlandskap med store biologiske og kulturhistoriske verdier. Satsingen er basert på frivillighet fra grunneiernes side, og områdene følges opp med en særskilt forvaltning og øremerkede midler. Statsforvalteren hadde frem til 2020 ansvaret for gjennomføring av UKL-satsinga, etter det er ansvaret overført til kommunene.

Området Klevgardan- Sliper- Detli ble Utvalgt Kulturlandskap i 2018. I dag heter området Klevgardan. Totalt er det nå 49 områder med Utvalgt kulturlandskap i Norge, og 7 i Trøndelag. Grunneiere og representanter fra lokal forvaltning, har deltatt på fagsamlinger for utvalgte kulturlandskap. I 2022 var samlinga for områdene i Trøndelag lagt til Kvelia i Lierne. 6 grunneiere og to representanter fra Oppdal kommune deltok.

Befaring på gravfelt. UKL-samling i Kvelia august 2022. Foto: Oppdal kommune

Oppdal kommune ble i 2022 tildelt kr 1 077 000 i tilskuddsmidler til fordeling til tiltak for å ivareta områdets verdi. Tilskuddet ble fordelt slik:

Formål	Tilskudd 2021	Tilskudd 2022
Forvaltningsplaner		
Naturtypekartlegging/Skjøtelsesplaner		43 670
Tilstandsrapporter m.v. for bygninger		45 800
Arbeid/møter i grunneierlag, styringsgrupper m.v.		
Istandsetting/vedlikehold av bygninger	139 707	239300
Istandsetting/vedlikehold av andre kulturminner		
Istandsetting av Utvalgt naturtype - slåttemark m.v.		25 880
Beiterelaterte tiltak	258 230	262 620
Generell landskapsskjøtsel/vegetasjonsrydding	238 760	248 560
Investeringer i driftsbygning	107 310	
Gjerder og veier	355 993	21 000
Maskiner og utstyr		190 170
Erfaringsformidling til/fra andre UKL-områder		
Sum	1 100 000	1 077 000

Trua arter og naturtyper

Slåttemark og slåttemyr er kritisk trua (CR) og har status som **utvalgte naturtyper** etter Naturmangfoldloven. Dette gjør at det er avsatt statlige midler som, kan gis i tilskudd etter søknad til de som skjøtter og tar vare på disse områdene. **I Oppdal er det registrert 64 lokaliteter med kritisk trua slåttemark og 7 lokaliteter med slåttemyr.** Mange av disse grunneierne søker tilskudd til skjøtsel av slåttemark fra Miljødepartementet. I 2022 ble det innvilget kr 88 674 kr til slått og skjøtsel av til sammen 82 dekar slåttemark i Oppdal. Tilskuddet inkluderer i tillegg til tilskudd til selve slått, kostnader til rydding av kantsoner, innkjøp/leie av nødvendig utstyr og transportkostnader.

Naturbeitemark, og hagemark (semi-naturlig eng) er naturtyper som er sårbare (VU) og står på rødlista over trua naturtyper. I Oppdal er det i Naturbase nå registrert 393 lokaliteter med naturbeitemark og 65 lokaliteter med hagemark. Det er en betydelig del av alle registrerte lokaliteter i hele Trøndelag. At vi har så mange av disse naturtypene i Oppdal, skyldes kombinasjonen av gode naturgitte forhold og aktiv beitedrift.

Svartkurle- er en sterkt trua blomsterart, den finnes idag bare et titalls steder i Norge. Det ble i 2022 undersøkt **14 lokaliteter** for svartkurle i Oppdal. Det ble av de gjort funn på 12 lokaliteter. Dette inkluderer også to steder i fjellet der det ikke blir gjort skjøtselstiltak. Grunneierne/beitebrukerne fikk samtidig veiledning av biolog John Bjarne Jordal om skjøtsel. Det ble talt opp i alt 945 blomstrende individer i 2022, mot 569 planter i blomst i 2021 og 675 planter i blomst i 2020. Det har vært en jevn økning i antall blomstrende planter siden 2007. Grunneiernes og andre sin store innsats med skjøtsel, har gitt resultater for arten. Oppdal har trolig flere tusen individer, da det er bare en liten del av plantene som blomstrer.

Å hindre beiting i blomstringstida og å unngå bruk av kunstgjødning, er helt nødvendig for å bevare arten. Blomstene skjermes derfor ved hjelp av nettingbur og gjerder. Disse fjernes etter frøspredning. Det er viktig med god høstbeiting. 6 grunneiere fikk i 2022 tildelt kr 72 600 til skjøtselstiltak, for å bedre levevilkåra for svartkurla i Oppdal.

Kommunedelplan for naturmangfold

Dette arbeidet ble oppstarta i 2021, og det ble i desember 2021 politisk vedtatt et planprogram, som styrer selve arbeidet med planen i 2022- 2023. I mars ble det arrangert grendamøter i kretsene i Oppdal, der innspill til både naturmangfoldplan og landbruksplan var tema. Til sammen 65 deltakere, og mange gode innspill.

I løpet av planperioden har det også vært flere åpne fagmøter med ulike tema. I juni 2022 var det temamøte om fugler. Planforslaget skal sendes på høring før sommeren 2023.

Nylig kom det en ny rødliste for arter. Den viser at 936 arter i norsk natur er truet på grunn av opphør av drift i landbruket, mens 397 arter er truet av aktiviteter som oppdyrking og drenering. I Oppdal har vi mange rødlista arter og naturtyper, som er avhengige av riktig skjøtsel i form av beiting og delvis slått. Landbruket er en stor og viktig aktør for ivaretagelse av det biologiske mangfoldet her i Oppdal.

4.FJELLANDBRUKET

Rekrutteringsnettverket «Bonde så klart!»

Nettverket ble startet opp i januar 2015 og det har tidligere år vært et stort antall sosiale samlinger for landbruksinteresserte i området vårt.

Oppdal og Rennebu kommuner arrangerte informasjonsmøte for nye bønder i kommunene på Oppdalsporten 28.2.2022 - 12 nye gårdbrukere var med.

24 juni var det Bondepub på Vognildsbua i Oppdal. Arbeidsgruppa i bonde så klart ordnet med grillmat. Godt oppmøte og god stemning.

For øvrig ønsker vi å stimulere til at nye bønder deltar på fagmøter og kurs. «Bonde så klart!» har derfor dekt halvparten av deltakeravgiften, for nye bønder som deltok på Fjellandbrukskonferansen 2022.

«Fjellandbruket i fokus»

Oppdal, Rennebu, Holtålen og Røros kommuner har prosjektet «Fjellandbruket i fokus» sammen. Målet er å synliggjøre fjellandbruket og fjellandbrukets betydning. Vi har hatt felles møter, der tema og framgangsmåte har blitt diskutert. Det er behov for å nå ut med informasjon om fjellandbruket, og særlig om beitedyras betydning for kulturlandskapet og det biologiske mangfoldet i kommunene våre. Det er behov for å redusere konfliktnivået mellom hensynet til beitedyr og ferdsel, med vekt på gjerder og løshunder. Utfordringen er å gjøre dette på en måte som gir god, og lett tilgjengelig informasjon til befolkningen.

Det ble konkludert med at vi ønsket å få til et prosjekt med informasjonsfilmer for fjellandbruket. Røros kommune søkte på vegne av oss andre kommunene om tilskudd til filmprosjektet, og fikk innvilget kr 102 000 til dette. Det ble inngått et samarbeid med firmaet Helix AS i OS som har produsert filmene.

Det ble til sammen fem filmer, to litt lengre filmer (ca 5 minutter) om fjellbonden og utmarksbeite, og 3 korte filmer (ca 1 min) om båndtvang, grunder og gjerdeloven. Filmene hadde «urpremiere» på Fjellandbrukskonferansen 2022 i november, og ligger nå på youtube (Oppdal kommune) og Fjellandbruket sin facebookside (Fjellandbruket i Oppdal og Rennebu). Vi trenger hjelp fra alle til å spre og kjent gjøre filmene utover året som kommer.

5. NÆRINGSUTVIKLING

Landbrukskontoret er førstelinjetjeneste for regionale tilskuddsmidler til næringsutvikling tilknyttet landbruket. Dette omfatter «investering og bedriftsutvikling i landbruket» (IBU) som forvaltes av Innovasjon Norge, og «Regionale tilretteleggingstiltak i landbruket» (RT) som fra og med 2020 forvaltes av fylkeskommunen. De statlige fjellandbruksmidlene forvaltes av Statsforvalteren. Nedenfor er en oversikt over tiltak som har fått tilskudd i Oppdal i 2022:

Innovasjon Norge/ RT/ Fjellandbruksmidler. Oversikt 2022

Formål	Antall	Rentelån	Tilskudd	Kostnadsoverslag
Driftsbygninger	8	16 590 000	9 440 000	42 508 946
Generasjonsskifte	0			
Bioenergi	2		700 000	
Bedriftsutvikling	1		1 000 000	
Omstillingsmidler Pelsdyr				
Fylkesvise midler til rekruttering og kompetanseheving	2		35 000	75 000
Regionale tilretteleggingstiltak				
Fjellandbruksmidler	1		344 000	43 509 846
Sum	6	16 590 000	11 519 000	

Møte om ny landbruksplan på Berghallen. Foto: Oppdal kommune

6. PRODUKSJONSTILSKUDD OG REGIONALT MILJØTILSKUDD

Produksjonstilskudd	2018	2019	2020	2021	2022
Produksjonstilskudd husdyr	21 293 393	22 508 305	22 397 907	23 967 838	35 327 537
Økologisk husdyrhold	157 413	147 076	124 495	116 500	109 500
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk	1 095 600	1 208 238	1 131 150	1 039 395	1 501 377
Driftstilskudd i melkeproduksjonen	8 374 600	8 601 950	8 339 800	8 495 550	11 155 200
Driftstilskudd kjøttfeproduksjon	1 663 200	1 913 120	2 232 780	2 593 168	4 094 619
Arealtilskudd	16 768 101	16 914 605	16 587 470	17 129 825	21 488 573
Arealtilsk. økol. areal	31 575	26 985	15 295	28 060	28 595
Kulturlandskaps-tilskudd	10 143 070	10 284 951	9 775 365	12 784 473	15 668 072
Dyr på beite (min 12 uker)	3 661 940	4 294 930	4 304 860	4 329 770	5 010 650
Dyr på utmarksbeite (min 5 uker)	10 141 706	10 571 402	11 471 500	11 483 860	14 239 050
Bevaringsverdige husdyraser	411 100	374 320	435 900	451 760	494 260
Refusjon av avløserutgifter – ferie og fritid	11 671 491	11 932 647	11 373 894	10 434 635	11 018 815
Bunnfradrag	-1 230 000	-1 200 996	-1 152 000	-1 104 000	-1 110 000
Sum	84 183 189	89 979 525	87 083 416	91 750 834	119 026 248

I 2022 ble det også utført to ekstra utbetalinger av produksjonstilskudd i forbindelse med de store kostnadsøkningene på innsatsmidler. Den første utbetalingen var basert på søknad om arealtilskudd fra 2021. Det ble betalt ut til sammen kr 5 194 315 basert på areal drevet i 2021. Den andre utbetalingen ble betalt ut på grunnlag av husdyr registret i søknad om produksjonstilskudd i mars 2022, det ble betalt ut kr 6 466 650 i denne tilleggsutbetalingen.

STN-kalv. Foto: *Oppdal kommune*
Oppdal kommune; Landbruk-, miljø- og hjorteviltforvaltningen

Regionalt miljøtilskudd	2018	2019	2020	2021	2022
Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap (setervoll)	129 000	189 660	153 250	138 750	155 400
Beite av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (setervoll)**	1 739 160	623 080	426 660	402 740	526 830
Bratt areal, slått	408 240	349 044	333 280	348 320	405 800
Driftstilskudd seterdrift	1 002 000	1 079 100	855 000	920 000	1 475 000
Skjøtsel kulturminner	16 275	15 805	43 300	43 300	44 250
Slått av biologisk verdifulle areal	44 500	39 984	36 500	43 750	
Beite av biologisk verdifulle areal	1 713 840	2 205 615	1 831 410	1 807 920	2 303 530
Slått av slåttemark	85 100	75 537	78 100	73 700	93 600
Skjøtsel av trua naturtyper		781 625	689 690	699 380	1 002 330
Tilskudd organisert beitebruk	1 155 808	1 142 795	1 008 506	996 060	858 630
Endra jordarbeiding/grasdekt kantsone i åker	0	0	0	1 550	19 240
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel	102 193	168 380	343 550	383 415	566 685
Sum	6 396 116	6 670 625	5 799 446	5 858 885	6 123 295

** I 2018 inngikk også naturbeitemark/hagemark i verdifulle jordbrukslandskap, fra og med 2019 ble dette flyttet til den nye tilskuddsordningen «trua naturtyper».

Sausanking i Gjevilvassdalen. Foto: Oppdal kommune

7. HUSDYRHOLDET I OPPDAL

Tabell: Oversikt over antall husdyr i Oppdal i gjennomsnitt for 1.mars og 1. oktober i 2018 - 2022:

	2018	2019	2020	2021	2022
Mjølkekyr	1 391	1 364	1 288	1 246	1 213
Ammekyr	525	517	598	644	642
Andre storfe	3 437	3 328	3367	3 549	3 563
Antall driftsenheter med mjølkeku	52	50	46	44	42
Driftsenheter med kjøttproduksjon	25	26	30	33	33
Middels mjølkekutall	27	27	28	28	29
Besetningsstørrelse 1 - 19 mjølkekyr	32,7 %	30%	14 stk, 30%	14 stk, 32%	11 stk, 26 %
Besetningsstørrelse 20 - 29 mjølkekyr	34,6 %	34%	18 stk, 40%	16 stk, 36%	16 stk, 38 %
Besetningsstr. 30 mjølkekyr og mer	32,7 %	36%	14 stk, 30%	14 stk, 32%	15 stk, 35%
Søyer og værer	19 370	18 582	17 784	17 685	17 331
Antall bruk med sau	124	114	108	103	102
Middels sautall pr. bruk	156,2	163	165	172	170
Geit	52	43	44	36	41
Hest	119	109	102	107	104
Høns	15 000	15 009	15 022	15 021	14 862
Pelsdyr	4 752	4 406	3 662	856	0
Antall pelsdyroppdrettere	14	14	9	4 (1*)	0

*) 1 pelsdyroppdretter høst 2021

7.1 KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Forskrift om kvoteordning for melk kan leses på <https://lovdata.no>. Utfyllende informasjon om regelverket og søknadsskjema finnes på <https://www.landbruksdirektoratet.no/>

Antall, stk/ liter	2018	2019	2020	2021	2022
Totalkvote	9 790 340	9 646 501	9 670 553	9 598 028	9 548 167
Antall foretak	54	51	47	46	42
Antall samdrifter	1	1	1	1	1
Leid ut	24 stk 1 925 436	20 stk 1 826 404	22 stk 2 846 346	24 stk 2 479 535	27 stk 2 678 974
Leid kvote	23 stk 1 830 896	22 stk 1 633 715	25 stk 2 233 630	26 stk 1 715 692	24 stk 1 989 673
Kjøp	6 stk 259 977	1 stk 66 120	0	0	0
Salg	5 stk 432 855	4 stk 439 189	1 stk 326 539	1 stk 30 000	2 stk 248 976

Antall foretak i denne tabellen er foretak med disponibel kvote (ikke solgt eller utleid) uavhengig av om det er leveranse fra foretaket eller ikke. Differansen mellom antall foretak med disponibel kvote og antall bruk med melkekyr i tabell 6 skyldes foretak med som ikke har leid ut hele kvoten sin. Antall samdrifter inngår i antall foretak.

Vi ser at antall foretak med disponible kvote har gått ned med 22% i fra 2018 til 2022, mens total melkekvote i Oppdal har gått ned med 2,5 % i samme periode.

7.2. ORGANISERT BEITEBRUK

Kommunen har 12 beitelag for sau og ett kalvesankelag med i ordningen organisert beitebruk. Lagene fikk i 2022 bevilget kr 858 630 i tilskudd til drift av beitelag.

Tabell: Oversikt over sau på sommerbeite og tapstall 2022

Beitelag:	Sau sluppet			Tapt:		% Tapt:		
	Søyer	Lam	Total	S	L	S	L	Tot
1a Innsetmerket – Ålma	2092	3554	5646	33	231	1,58	6,50	4,68
1b Ålma – Gissingerbekk	1530	2346	3876	41	185	2,68	7,89	5,83
1c Driva	3015	5856	8871	80	415	2,65	7,09	5,58
III Trollheimen Søndre	1700	2611	4311	72	345	4,24	13,21	9,67
VI a Gjevilvassdalen	1356	2366	3722	34	97	2,51	4,10	3,52
VI b Skaret	659	1125	1784	15	46	2,28	4,09	3,42
VI c Skardalen - Skugglia	495	848	1343	10	97	2,02	11,44	7,97
VII a Vekveselva - Lia	990	1680	2670	29	104	2,93	6,19	4,98
VII b Nordskogen	1420	2298	3718	27	144	1,90	6,27	4,60
II Soløyfjellet	861	1375	2236	27	98	3,14	7,13	5,59
VIII Dindalen	516	889	1405	14	86	2,71	9,67	7,12
IX Åmotsdalen	360	651	1011	10	73	2,78	11,21	8,21
Totalt/ gj.snitt:	14994	25599	40593	392	1921	2,61	7,50	5,70

Tabell: Oversikt over geiter og storfe på utmarksbeite i 2022 gjennom organisert beitebruk:

Beitelag	Storfe sluppet	Geiter	Tap på beite
Gjevilvassdalen-Skaret kalvsankelag	114		
Trollheimen Søndre beitelag	182		
Soløyfjellet beitelag	159		
Nordskogen beitelag	106		
Vekveselva-Lia beitelag	117		
Sum	678	0	0

7.3. TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER.

For 2022 var det tre beitelag som fikk tilskudd til sanke- og sorteringsanlegg. To beitelag fikk tilskudd til sperregjerde, et beitelag fikk tilskudd til saltsteinsautomater og utbedringer på ei gjeterbu. I tillegg ble det innvilget tilskudd til oppstart av Sør-Trøndelag radiobjøllelag. Samlet kostnadsoverslag for tiltakene var på kr 1 528 816. Det ble innvilget tilskudd på kr. 658 407.

Rovviltsituasjonen

Samla tapsprosent for Oppdal i 2022 var 5,70 %. Dette er omtrent det samme som i 2021, da tapsprosenten var 5,77%. I 2021 var det særlig store tap i et lag. I 2022 var det åtte av beitelaga som har økt tap, og fire som har mindre tap enn i 2021. Tapet er med andre ord mer fordelt på beitelagene i 2022 enn det var i 2021.

I løpet av året ble det meldt inn 45 skadesaker/kadaver til SNO. Av disse ble det dokumentert 3 stk tap til jerv, 3 stk tap til kongeørn (2 lam og 1 reinskalv), 1 drept av ukjent fredet rovdyr, 6 skader som ble dokumentert som andre skadeårsaker enn fredet rovvilt. I 26 saker ble konklusjonen ukjent skadeårsak. I disse sakene kan rovvilt være skadeårsaken.

To jerv ble felt i Oppdal under lisensjakta, i tillegg ble en jerv med valper tatt ut på skadefelling i april.

Opptellingene av ynglinger i 2022 i Norge viser 45 jervkull (dokumenter eller antatt), en nedgang på 15 kull sammenlignet med 2021. Bestandsmålet for jerv i Norge er 39 ynglinger. For region 6, Trøndelag, og Møre og Romsdal er bestandsmålet 10 ynglinger, og det ble registrert 9 i 2022. Det anvendes et treårig snitt for å minske effektene av store årlige variasjoner i antall registrerte kull, fordi det ikke trenger å være noen klar sammenheng mellom årsvariasjoner i antall kull og bestandens størrelse. Snittet for siste tre år er 56 ynglinger i landet, og 14,3 i region 6. Les mer på <https://rovdata.no/>.

Forebyggende tiltak mot rovviltskade

Det ble i 2022 innvilget inntil kr 45.000 i midler fra FKT-ordningen til innkjøp av radiobjeller for et beitelag. I Oppdal ble det brukt FKT-midler til kurs og godkjenningssprøve for kadaverhund – to nye ekvipasjer ble godkjent i Oppdal.

Erstatninger til husdyr tatt av rovvilt:

Erstatningsoppgjøret for 2022 sesongen er ferdig. I beitelaga tilhørende Oppdal er det 37 som har fått erstatning for tap av husdyr til rovdyr, mot 35 i fjor. Disse har fått erstattet 53 søyer og 583 lam til en samlet utbetaling av kr 1 391 874 (2021: kr 1 911 387). Dette utgjør 72% av tapte lam over normaltapp, og 43% av tapte søyer over normaltapp.

8. AREALBRUK

Tabell: Arealbruk per 1.oktober 2017-2022. Areal i dekar. Areal som er ført opp i søknad om produksjonstilskudd av søkere med driftssenter i Oppdal.

Tekst	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fulldyrka jord til slått og beite	38 580	39 510	39 450	39 531	39 829	39 634
Andre grovfôrvekster	524	433	418	297	277	173
Poteter	654	608	565	595	531	537
Korn til krossing	42	30	30	30	46	30
Oljevekster	9	9	9	9	10	10
Engfrø og annen såfrøprod.	60	60				
Dyrkajord-brakk ute av drift	43	20	43	54	70	39
Sum fulldyrka jord	39 912	40 670	40 515	40 516	40 763	40 423
Overflatedyrka jord	1 326	1 361	1 384	1 478	1 564	1 569
Innmarksbeite	34 062	34 847	34 282	30 893	29 844	29 433
Innmarksbeite ute av drift	98	90	565	121	457	371
Sum jordbruksareal	75 398	76 968	76 746	73 008	72 628	71 796
Leid areal, daa av total areal*	29 018	29 512	32 909	33 995	34 654	33.790
Leid areal, % av total areal	38,5 %	38,3 %	42,8%	46,5%	47,7%	47,1 %

*Leid areal er her jordbruksareal som blir drevet som tilleggsareal. Rene forpaktingsforhold der hele eiendommer er bortforpaktet og drives som en selvstendig driftsenhet er ikke tatt med.

Se <https://gardskart.nibio.no/search> for kart over din eiendom. Dersom du mener at noe av arealet er klassifisert feil – ta kontakt med landbruksforvaltningen!

Avgang av dyrka og dyrkbar jord til andre formål 2019-2021, samt nydyrking:

	2019	2020	2021	2022
Ant. søknader om omdisponering innvilget	5	1	1	3
Antall reguleringsplaner der dyrka eller dyrkbar jord omdisponeres	2	5	1	0
Antall søknader om omdisponering avslått	0	1	0	2
Dyrket jord omdisponert til andre formål, da	6,1	48,6	5,3	1,07
Dyrkbar jord omdisponert til andre formål, da	2,18	2,2	1,4	5
Sum jord omdisponert til annet enn landbruk, da	8,28	50,8	6,7	6,07
Nydyrking: Antall søknader	6	7	5	0
Nydyrket areal	67,3	175,9	63,8	0
Nydyrkingstilskudd - søknader	9	8	6	3
Antall dekar innvilget tilskudd	165	150	94,3	58
Nydyrkingstilskudd - innvilget	300 000	300 000	188 600	160 000

Det kommunale nydyrkingstilskuddet ble i 2022 økt fra kr 2000 per dekar, til kr 3000 per dekar.

9. SKOGBRUK

Skogkultur og vegbygging/driftstilskudd

I 2022 fikk Oppdal kommune tildelt kr 60 000,- i NMSK-midler (Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket). Det viste seg at behovet var større enn tildelt tilskuddsramme, så vi fikk tildelt kr 120 000,- senere på høsten. Totalt ble det utbetalt kr 92 500,- i tilskudd til skogkultur til skogeiere i Oppdal i 2022, og alt utbetalt tilskudd gikk til markberedning, som i 2022 ble utført på et totalt areal på 370 dekar.

Det ble i samarbeid med LENSEA Gauldalsnettverket gjennomført foryngelseskontroll av alle hogstflater som ble avvirket i Oppdal i 2019. Det er fortsatt en god del areal som er avvirket i Oppdal som omdisponeres til andre formål, sånn som nydyrking, beite eller utbyggingsformål. Samtidig ser vi av denne kontrollen at det også en god del areal har tilfredsstillende foryngelse, enten naturlig foryngelse eller planta ny skog, mens det fortsatt er en del areal som ikke er tilfredsstillende forynget. Det er både viktig og lovpålagt, og sørge for at det er gjort tiltak innen 3 år etter hogst for å få til en tilfredsstillende foryngelse på areal som er avvirka.

Kommunen fikk også tildelt en ramme på LUF-midler (vegbygging for landbruksformål, drift i vanskelig terreng og driftstilskudd hogst) på kr 140 000. Dette viste seg også å være for lite, så på høsten fikk vi økt ramma med kr 60 000,-. Det ble totalt innvilga kr 143 000,- i tilskudd til ombygging og punktutbedring av skogsbilveg.

Avvirkning

I 2022 ble det avvirket totalt 5 804 m³, til en verdi på kr 2 379 286,-, noe som gir en gjennomsnittspris på kr 410,-/m³, se tabellen under.

Av det som ble avvirka var 2 661 m³ sagtømmer til en gjennomsnittspris på kr 501,-/m³, mens 3 091 m³ var massevirke med en gjennomsnittspris på kr 338,-/m³.

	<i>Gran (m³)</i>	<i>Furu (m³)</i>
2018	117	2 410
2019	1 144	1 720
2020	158	712
2021	4 267	12 116
2022	571	5 233

Skogbruksplanprosjekt

I 2022 ble arbeidet med nye skogbruksplaner i Oppdal fullført. På tampen av 2022 fikk de som hadde bestilt plan oversendt den i enten digitalt format eller skogbruksplanperm, eller begge deler. Totalt har nå 164 skogeiere med et produktivt skogareal på ca 55 000 dekar, blitt sertifisert for å kunne levere tømmer til industrien i framtida. Prosjektet har fulgt planlagt framdriftsplan under hele prosjektperioden, og det som gjenstår nå, er å søke om og anmode om utbetaling av tilskudd for den enkelte skogeier. I skogbruksplanen vil det stå en del forslag på

hva du må og bør gjøre i skogen din, men det er fortsatt du som skogeier som vurderer og bestemmer hva du vil gjøre til enhver tid i skogen din.

Om du avvirker skog i nær framtid, er det viktig at du setter av nok midler på skogfondskontoen din: det er pålagt å sette av mellom 4- 40%. Når skogfondet skal brukes for å dekke utgifter til for eksempel skogkultur eller skogbruksplanlegging, så er det kun 15% som inntektsføres. Altså- en meget lønnsom avsetning.

10. HJORTEVILTFORVALTNING

Fellingsresultat 2022

Kjønn/alder	Elg	Hjort	Rådyr
Hann Voksen	5	8	30
Hann 1 ½ år	5	11	
Hann kalv	8	6	7
Hunn Voksen	9	8	8
Hunn 1 ½ år	4	6	
Hunn kalv	12	7	17
Felt i alt 2021	43	46	62
Tillatt felt	62	140	*
Fellingsprosent	69%	33%	

* Bestandsplanområdene er etter søknad innvilget kvotefri rådyrjakt.

Antall felte dyr totalt

År	Elg	Hjort	Rådyr
2013	48	77	35
2014	47	92	38
2015	48	98	36
2016	40	82	70
2017	50	126	93
2018	49	101	66
2019	46	110	110
2020	49	102	104
2021	48	95	112
2022	43	46	62

Fellingstillene viser at antall felte elg ligger stabilt på i underkant av 50 elg i siste 10-årsperiode. Antall felte hjort har gått litt mer opp og ned, og har vært oppe i godt og vel 100 dyr i en fireårsperiode, men en forholdsvis stor nedgang nå siste året. Når det gjelder rådyr, så har det ligget litt over 100 dyr de siste 3 åra, men en nedgang til 62 år i 2022.

Hjorteviltregisteret (<https://www.hjorteviltregisteret.no/>), er en nasjonal database som ivaretar data fra jakt på alt hjortevilt og bever, her kan man gå inn og finne opplysninger om kvote-tildelinger og fellingsstatistikk osv. Her er også opplysninger om fallvilt av utvalgte arter. Statistikk for villrein er gjengitt i årsmeldingen fra Oppdal Bygdeallmenning.

Fallvilt

Tabellen under, viser totalt antall fallvilt pr. år, dvs. dyr som på en eller annen måte har dødd/blitt avliva utenom ordinær jakt. De fleste av dyrene som dør, dør i forbindelse med påkjørsler på veg og jernbane, men det er også noen som blir funnet døde med andre dødsårsaker.

År	Elg	Hjort	Rådyr	Totalt
2016	13	7	27	47
2017	21	6	37	64
2018	12	4	26	42
2019	29	9	50	88
2020	32	12	42	86
2021	19	12	61	92
2022	23	8	66	97

Ved påkjørsler/funn av skadd hjortevilt:

Ring politiet på tlf **02800**

Merk skadestedet med viltbånd, plastpose eller lignende. Gule viltbånd kan du få i Servicetorget, på bensinstasjoner, bilforretninger og hos politiet. Noter gjerne GPS- koordinater.

Ved funn av dødt hjortevilt i utmark/inmark:

Meld ifra til viltansvarlig i kommunen; tlf **918 96 050**

Viltbånd finner dere på følgende steder:

- I servicetorget hos kommunen
- Bensinstasjoner
- Politi
- Bilforhandlere

Jostein Aas

Jostein Aas driver med alt innen skogbruk både maskinelt og manuelt arbeid:

- Krattknusing
- Beiterydding
- Tynningshogst
- Rydding av veikanter

Ta kontakt med **Jostein Aas** tlf **900 41 560**

